

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. V. An malum & permissio ejus in electis sint prædestinationis
effectus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

Undè Apostolus ad Rom. 8. ait : *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum*, quod D. Augustinus & S. Thomas ad ipsas etiam permissiones peccatorum extendunt, ut videbimus articulo sequenti.

87. Colliges tertio: bonam indolem, & bonum ingenium esse in electis prædestinationis effectum, non quia hæc conducant ad facilius credendum, vel ad supernaturales actus eliciendos, ut quidam docent: quia, ut alibi ostendimus, ad æquã ratio proximè agendi respectu actuum supernaturalium est virtus supernaturalis infusa: sed quia hæc conducunt ad vitanda peccata: nam ex bona hominum inclinatione, & ingenij bonitate multoties provenit, ut pauciora committantur peccata; sicut è contra mala hominum indoles & inclinatio ad plura committenda maximè juvat. Undè D. Thomas 3. cont. Gent. cap. 162. *Adjuvat etiam Deus hominem contra peccatum per naturale humani rationis, & alia naturalia bona, quæ homini conferunt.*

88. Colliges quarto: bona opera moralia, quæ sine auxilio gratiæ sunt à prædestinatis, esse effectus prædestinationis. Tùm quia conducunt ad gaudium accidentale, quod de illis prædestinati percipient in gloria. Tùm etiam, quia dum quis benè operatur, si opus in præcepto sit, vitatur peccatum. Tùm denique, quia bona illa operamini objecta dant occasionem laudis, & gratiarum actionis.

ARTICULUS V.

An malum & permissio eius in electis sint prædestinationis effectus?

§. I.

Quibusdam præmissis prima pars duplici conclusione resolvitur.

89. **N**otandum primo: malum aliud esse pœnæ, & aliud culpæ: & rursus in malo culpæ duo esse distinguenda, materiale scilicet & formale, seu malitiam moralem, & entitatem physicam, quæ illi subest, eamque sustentat.

90. Notandum secundò: quòd quando quaeritur, an permissio peccati in electis sit prædestinationis effectus, quaestio non procedit de permissione activa, quæ in volitione permittendi peccatum consistit, sed de passiva, consistente in carètia gratiæ efficacis, quæ postea vitaretur peccatum.

91. Tertio recolendum est id, quod in initio huius disputationis annotavimus, nempe tres conditiones requiri, ut aliquid sit prædestinationis effectus, scilicet quòd causetur à Deo, quòd efficaciter ad finem vitæ æternæ conducatur, & quòd sit à Deo volitum ac præparatum ex intentione efficaci dandi gloriam. His præmissis

Dico primo: Mala pœnæ in electis sunt effectus prædestinationis, non tamen mala culpæ, seu peccata, quæ talia sunt, & secundùm malitiam, & deformitatem moralem, quæ important.

92. Probat: Mala pœnæ causantur à Deo, juxta illud Ecclesiastici 11. *Bona & mala, vita & mors, paupertas & honestas à Deo sunt.* Et Amos 3. *Si erit malum in civitate, quòd non fecerit Dominus.* Secus autem mala culpæ, Deus enim non est causa, vel author peccati, quia, ut inquit S. Thomas 1. 2. quæst. 79. art. 1. *Omne peccatum est per recessum ab ordine, qui est in Deum sicut in finem, Deus autem omnia inclinat & convertit in se ipsum, ut dicit Dionysius cap. 1.*

A de divin. nomin. Item mala pœnæ conducunt ad finem vitæ æternæ: per multa enim tribulationis oportet nos intrare in regnum caelorum, ut ait Scriptura, & consequenter à Deo præparantur electis ex intentione dandi illis gloriam. Mala autem culpæ non conducunt ad vitam æternam, sed potius ejus assecutionem impediunt, ac proinde ex intentione gloriæ non possunt à Deo præparari. Ergo licet mala pœnæ sint in electis effectus prædestinationis, non tamen mala culpæ. Cõsequentiã patet: nam tres illæ conditiones requiruntur, & sufficiunt, ut aliquid sit prædestinationis effectus.

B Dico secundò: Materiale peccati in electis est effectus prædestinationis.

Probat: primo conclusio eadem ratione, quæ præcedens. Materiale peccati est effectus omnipotentis & voluntatis Dei, & in finem prædestinationis conducit, & consequenter ex illius intentione in electis à Deo præparatur: Ergo est effectus prædestinationis. Consequentia patet ex dictis: Antecedens autem, quantum ad primam partem, est certum, cum enim materiale peccati sit aliqua entitas creata, & aliquis actus physicus & vitalis, non potest subterfugere divinam causalitatem, & omnipotentiam, sed debet à Deo ut primo ente, & primo actu pendere, ut tractatu præcedenti fuisse ostendimus. Probat: vero quantum ad secundam. Tùm ex illo Pauli ad Roman. 8. *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.* Tùm etiam, quia materiale peccati solet esse pœnæ illius, & vitare peccatorem, ut à peccato deterreatur. Illud etiam potest esse occasio laudis & admirationis consideranti benignitatem Dei, qui ad id, quo ipse ostenditur, suum concursum non denegat.

Probat: secundò conclusio. Omnes generationes prædestinatorum sunt prædestinationis effectus, ut articulo præcedenti ostendimus: At multorum generationes peccaminosæ sunt: ut constat in illis, qui ex illicito concubitu sunt procreati: Ergo materiale peccati effectus prædestinationis esse potest.

Denique Permissiones peccatorum in electis sunt effectus prædestinationis, ut § sequenti ostendimus: Ergo & materiale peccati. Consequentia patet: nam permissio peccati non solum importat in Deo denegationem auxilij efficacis, sed etiam influxum in materiale peccati: cum enim peccatum sit quidam defectus & privatio, vel saltem illam includat, non potest poni in rerum natura, nisi ab aliqua entitate physica sustentetur.

Dices primo: Ad effectus prædestinationis concurrat Deus concursu speciali, cum ex illius speciali amore procedant: Sed ad materiale peccatum concurrat solum concursu generali: Ergo materiale peccati non est prædestinationis effectus.

E Secundò, possumus à Deo petere nostram prædestinationis effectus: At materiale peccati à nobis postulari nequit, nisi ex consequenti consideretur formale: Ergo effectus prædestinationis esse non potest.

Ad primum respondeo, quòd licet ad materiale peccati concurrat Deus concursu generali efficiente, concurrat tamen concursu speciali impetrante, quatenus specialis providentia in prædestinatione impetrat generalem quoad omnes effectus ad illius finem conducentes.

Ad secundum dicatur effectus prædestinationis esse in duplici differentia: alij sunt, qui ratione sui ad finem prædestinationis conducunt, & istos possumus absolute petere: alij vero solum

ex misericordia divina ad prædictum finem ordinatur, cum ex natura sua ad oppositum finem propendentes: & istos absolute petere non possunt, sed solum sub conditione, quod Deus velit ad finem prædestinationis illos ordinare: & illius generis est materiale peccati, unde à Deo non potest postulari absolute, sed sub conditione prædicta, ut de permissione peccati, seu denegatione gratiæ infra dicemus.

§. II.

Resolvitur secunda difficultas: & ostenditur permissionem peccatorum in electis esse prædestinationis effectum.

Deo tertio, permissionem peccati in electis esse effectum prædestinationis illorum. Est contra Vazquez, Arribal, Meratium, & alios Recentiores: est tamen D. Thomæ super Epistolam ad Romanos capite 8. lect. 5. ubi exponens illa verba: Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, inquit: Sed nunquid etiam peccata cooperantur in bonum? Quidam dicunt quod peccata non continentur sub hoc, quod dicit omnia, quia solum Augustinum, peccatum nihil est, & nihil sunt homines, cum peccant. Sed contra est, quod in glossa sequitur: Usque adeo talibus Deus omnia cooperatur in bonum, ut si qui horum deviant & exorbitant, etiam hoc ipsum eis faciat proficere in bonum: unde & in psalms dicitur, cum ceciderit justus, non relinquitur, quia Dominus supponit manum suam. Quibus verbis sanctus Doctor rationem fundamentalem nostræ conclusionis insinuat. Id enim, quod fit à Deo ob fructum spiritualem rationalis creaturæ, provenit in electis ex intentione beatitudinis, & consequenter est prædestinationis effectus: Sed permissio peccati, seu denegatio gratiæ efficacis ad vitandum peccatum fit à Deo ob fructum spiritualem rationalis creaturæ: Ergo in electis fit ex intentione beatitudinis, & consequenter est prædestinationis effectus. Major patet, Minor probatur primo ex illo Pauli, Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, quod ut vidimus, D. Thomas, & Glossa et Augustino delumpta, extendunt etiam ad ipsa peccata. Secundo ex sanctis Patribus: nam Augustinus de natura & gratia capite 24. docet medicinale fuisse David, quod Psalmo 23. dicebat: Avertisti faciem tuam à me. Dixerat enim in abundantia sua, non movebor in aeternum, & sic tribuabat, quod à Domino habebat: Quare ostendendum est fuerat, (aversione scilicet faciei, per quam gratiæ privatio designatur) unde haberet & recuperet humilia, quod superbus amiserat. Idem docet Gregorius libro 2. Moralium capite 26. his verbis: Fit ut aliquando se hac gratia utiliter subtrahat, & praesument, quantum in se infirmetur, ostendit, tunc enim vere cognoscimus bona nostra unde sint, quando hoc quasi amittendo sentimus, quia à nobis servari non possunt. Et libro 33. capite 11. Nonnulli per accepta dona virtutum, per impensam gratiarum bonorum operum, in superbia vitium cadunt, sed tamen, quo ceciderint, non cognoscunt. Proinde contra eos homines ostendit, quia jam miseris dominatur, etiam exterruitur, ut qui in cogitatione elati sunt, per carum luxuriam prosternantur. Et infra: Fit plerumque, ut nonnulli per superbiam in luxuriam corrumpantur, ex aperto casu malum culpa latentis erubescant, & tunc etiam majora corrigunt, cum prostrati in minimis

gravius confunduntur: eos enim se inter minora conspiciunt, qui se liberos inter graviora crediderunt. Et paulo post: Ecce qui de virtute se extollit, per vitium ad humilitatem redit: qui vero acceptis virtutibus extollitur, non gladio, sed ut ita dixerim, medicamento vulneratur. Quid est enim virtus, nisi medicamentum, & quid est vitium, nisi vulnus? Quia ergo nos de medicamento vulnus facimus, facit Deus de vulnere medicamentum, ut qui virtute percussimur, vitio curemur: nos namque virtutum dona retorquemus in usum vitiorum, ille vitiorum illecebras assumit in artem virtutum.

Ei concinit Divus Bernardus sermone 2. in enarratione Psalmi 90. his verbis: Nonne cooperatur nobis ille casus in bonum, unde & humiliores

efficiuntur & cautiore? Et Damascenus libro 2. fidei, ubi hæc scribit: Permittitur quis quandoque in turpem incidere actum ad emendationem deterioris affectus. Verbi causa, quis est elatus in virtutibus, & recte factus suis, hunc sinit Deus in adulterium prolabi, ut per casum in cognitionem propria infirmitatis veniens, humiliatus consteatur Domino.

Denique Augustinus 14. de civitate Dei capite 13. Audeo dicere (inquit) superbus esse utile cadere in aliquid apertum, manifestumque peccatum, unde sibi displiceant, quam sibi placendo ceciderunt: salubrius enim Petrus sibi displicuit, quando flexit quam sibi placuit, quando presumpsit. Hoc dicit & facit psalmus: Imple facies eorum ignominia, & quærens nomen tuum Domine: id est, ut tu eis placeas quærentibus nomen tuum, qui sibi placuerant quærendo suum. Ex quibus omnibus testimonijs liquet, permissionem peccati ex fine salutis, & profectus spiritualis in electis provenire à Deo.

Confirmatur ex D. Thomæ 1. 2. quæst. 79. art. 4. ubi loquens de excacatione quæ ad minus includit permissionem peccati dicit quod, Excacatio ex sui natura ordinatur ad damnationem ejus qui excacatur, propter quod ponitur etiam reprobativus effectus, sed ex divina misericordia excacatio ad tempus ordinatur medicinaliter ad salutem eorum qui excacantur, sed hæc misericordia non omnibus impenditur excacatis, sed prædestinatis solum, quibus omnia cooperantur in bonum, sicut dicitur ad Rom. 8. Quo nihil clarius & expressius in favorem nostræ sententiæ dici potest.

Respondet Vazquez, Ecclesiæ Patres vulgari modo fuisse locutos, exprimens eventus quos Deus ex peccato deducit, ac si essent finis permissionis peccati.

Sed contra primo: Verba Patrum possunt absque incommodo accipi in rigore quem sonant, ut ex argumentorum solutione constabit: Ergo absque necessitate in vulgari sensu accipiuntur.

Secundo, Mens Patrum erat finem permissivonis peccati assignare, non eventum ex ipsa sequitum: Ergo explicare eventum, & non causam finalem, esset diminutè procedere, & non solum vulgari locutio.

Tertio, Patres quandoque indifferenter docent, Deum peccata permittere propter gloriam suam, & propter bonum nostrum, ut constat ex Damasceno supra citato, qui docet Deum aliquando velle permittere peccatum propter gloriam suam, aliquando propter bonum ipsius peccantis: Atly, propter suam gloriam, denotat causam finalem: Ergo etiam ly, propter bonum peccantis, finalem causam, & non solum eventum

tom designat. Idem patet ex verbis D. Thomae supra relatis, quibus asserit, quod ex divina misericordia excacatio ad tempus ordinatur medicinaliter ad salutem electorum. Hoc enim verbum *ordinatur*, causam finalem, & non solum eventum significat.

Denique, Quod conducit ad aliquem finem, potest ex eius intentione preparari & amari: Sed permissio peccati ad finem praedestinationis conducit, cum conducit ad humilitatem, poenitentiam, gratiarum actionem, & similes actus virtutum; qui ad vitam aeternam ordinantur: Ergo ex intentione talis finis potest à Deo preparari, & consequenter sic preparari. Si enim ex tali fine preparari potest, non est cur de facto non prepararetur, cum id conducit maximè ad ostensionem divinae sapientiae, providentiae, omnipotentiae, & dilectionis erga electos.

101. Confirmatur: Permissio peccati, cum sit effectus divinae providentiae, quae est ordinatio medicorum in finem, est volita à Deo propter aliquem bonum finem: ut enim dicit Augustinus in Enchir. cap. 11. *Deus cum sit summè bonus, nullo modo sineret aliquid mali esse in operibus suis, nisi esset ad id omnipotens & bonus, ut bene faceret etiam de malo. Sed non potest excogitari finis permissionis peccati, qui sit melior, & ordini divinae sapientiae & providentiae convenientior, quam salus & profectus spiritualis ipsorum electorum: Ergo ex eius intentione & amore est volita à Deo in electis permissio peccatorum.*

102. Ex dictis colliges, permissionem peccatorum in reprobis esse effectum praedestinationis electorum; conducit enim ad finem praedestinationis, & ex hac intentione preparatur à Deo, ut constat ex Apostolo ad Roman. 9. ubi ait: *Sustinuit id est permisit, ut ibidem exponit D. Thomas in multa patientia vasa irae, apta ad interitum, ut ostenderet divitias gloriae suae in vasa misericordiae, quae preparavit in gloriam.* Et cap. 11. loquens de ruina Iudeorum haec scribit: *Nunquid sic offenderunt ut caderent? absit: illorum delicto salus est gentibus, ut illi auferantur; quod si delictum eorum divitiae sunt mundi. & diminutio eorum divitiae gentium, amissio eorum reconciliatio est mundi. Fracti sunt rami ejus, ut ego miserar, &c.* Videri etiam potest S. Thomas ad Roman. 8. lectione 6. ubi docet, quod sicut malum, quod accidit in universo, non semper ordinatur ad bonum illius, cui accidit, bene tamen ad bonum universi: ita malum culpae, seu permissio illius, non semper eligitur in bonum ejus, cui permittitur peccatum, bene tamen in bonum nobilissimarum partium, scilicet electorum: juxta illud Proverb. 11. *Qui stultus est, serviet sapienti: quia scilicet, inquit S. Doctor, Etiam mala peccatorum in bonum justorum cedunt, quia Deus illos propter se diligit, secus autem peccatores; nam sicut per culpam jumenta facta sunt, juxta illud Psalmista: *Homo cum in honore esset, non intellexit, comparatus est jumentis insipientibus, & similis factus est illis: ut jumenta tractantur à Deo: totum quod in illis est, in utilitatem sanctorum dirigendo & ordinando.**

S. III.

Solvuntur objectiones.

103. Obijcies primò: Effectus praedestinationis debet esse gratia & beneficium Dei, cum

praedestinatio secundum Augustinum sit preparatio gratiae & beneficiorum Dei: Sed permissio peccati non est gratia, nec beneficium Dei, sed potius denegatio gratiae & beneficiorum. Ergo non est effectus praedestinationis.

Confirmatur, Saltem negari non potest quia majus bonum sit ipsa gratia, quam negatio ejus. Ergo denegatio gratiae nunquam potest esse gratia & beneficium respectu hominis. Consequentia videtur manifesta: quomodo enim potest esse beneficium & gratia id, quod tollit majus beneficium & majorem gratiam?

Ad objectionem respondeo distinguendo. Majorum. Debet esse gratia, vel intrinseca & ratione sui, vel extrinseca & ratione alterius ad quod ordinatur, concedo Majorum, Intrinseca & ratione sui semper, nego Majorum, & sub eadem distinctione Minorum, nego Consequentiam. Nam licet permissio peccati intrinseca & ratione sui gratia non sit, prout tamen ordinatur ut praedestinatus humilior, gratia est extrinseca, & Dei beneficium: juxta illud Propheta, *Bonum mihi Domine, quod humiliasti me. Unde Ambrosius: Fidelis factus est Petrus, postquam fidem se perdidisset deservit, atque adeo majorem gratiam reperit, quam amisit.*

Ad confirmationem dicendum, quod licet majus bonum sit ipsa gratia, quam denegatio ejus, si haec duo praesententur secundum aliquas extrinsecas circumstantias & ordinatione divini, interdum majus bonum est, ac proinde Dei beneficium aliqua carentia gratiae ad tempus, quam gratia ipsa: quia fortasse si illo tempore homo esset in gratia, fieret remissior, aut superbius vel incautior, unde postea caderet in peccatum vel in culpam, & postea furens, humilior, cautior, & ferventior reviviscit. Sicut qui vult ignem ardentius accendi, aliquot guttas perge carbonibus, & ad tempus extinguitur, ut fortius accendatur. Unde Gregorius: *Expleturque gratior Deo amore ardens vita post culpam, quam in securitate: ut peris innocentia.*

Obijcies secundò: Omnis effectus nostrae praedestinationis confertur nobis ex meritis Christi: Sed permissio peccati, seu denegatio gratiae efficacis ad evitandum peccatum, non confertur nobis ex meritis Christi: Ergo non est nostrae praedestinationis effectus. Major est certa, Minor probatur. Tum quia Christus non est mortuus ut praedestinati permittatur peccatum, sed potius ut eos praeservet à peccato. Tum etiam, quia aliàs Christus postulasset à Patre quod praedestinati gratiam denegaret, cum ab illo postulaverit omne praemium meritorum suorum, omnemque nostrae praedestinationis effectus. Ex quo potius sequeretur, quod etiam nos possemus à

Deo postulare, ut permitteret nos labi in peccatum, nobisque denegaret gratiam efficacem ad illud evitandum, quod videtur absurdum; cum potius quotidie Deum orare debeamus, ne nos inducat in tentationem, id est ne nobis gratiam efficacem ad evitandum peccatum, & superandas tentationes denegat. Sequela autem probatur. Quod Christus potest petere, etiam à nobis potest postulari, cum orationes nostrae orationi Christi possint esse conformes: Ergo si Christus rogavit Patrem, ut permitteret nos aliquando labi in peccatum, id potest etiam à nobis postulari.

Respondeo concessa Majori, distinguendo Minorem, Permissio peccandi, præcisè & secundum se lapsa, non conferitur nobis ex meritis Christi, concedo, secundum quod est nobis utilis ad salutem, & prout ex illa aliquid bonum promittitur electis, puta humilitas, vel fervor charitativus, &c. Uade ad primam probationem dictam. Nego. Uade ad primam probationem dictam. Nego. licet Christus non sit mortuus, ut Deus absolute subtrahat nobis gratiam, mortuus tamen est, ut non aliter à Deo nobis subtrahatur aliquando, nisi ut talis subtractio sit occasio majoris boni, & medium ad salutem consequens, & idem dicendum est de oratione Christi.

Ad illud verò quod additur: In primis negari potest sequela Majoris, ad cujus probationem dicendum est, illud inter Christum & nos intercedere discrimen, quòd voluntas Christi non est ipsa quæ peccatum est commissura, & idèd postulare permissionem peccati, abique eo quòd ex eo possit inferri, illum in peccato permissio sibi complacere: voluntas autem nostra peccatum est commissura, unde si illius permissionem peteret, in peccato, virtualiter saltem & indirectè sibi complaceret.

Potest etiam secundo responderi, quòd quamvis nos possumus desiderare, vel à Deo absolute petere permissionem peccandi, & denegationem illius efficacis, possumus tamen illam postulare sub conditione, nempe si ad majorem humilitatem, vel per te veritatem in gratia, à Deo iudicatur idonea. Vel etiam possumus petere ab illo absolute, & desiderare ordinationem, quæ divina misericordia fit de peccatis nostris ad bonum nostrum, & gloriam suam, hoc enim est desiderate effectum prædestinationis, sub formalitate quæ effectus ejus est.

Objicies tertio: Negatio gratiæ efficacis in qua consistit permissio peccati, ad finem prædestinationis non conducit: Ergo effectus prædestinationis non est. Consequentiã patet, Antecedens probatur, Primò quia negatio gratiæ efficacis est medium per se conducens ad finem reprobativum: Ergo nequit ad finem prædestinationis conducere, cum isti fines sint inter se oppositi, & consequenter media ad unum apta, ad alium consequendum nequeant esse idonea.

Secundò probatur. Negatio gratiæ efficacis non conducit ad finem tenorum prædestinationis, nempe manifestationem bonitatis & gratiæ Dei: Ergo nec ad finem proximum, scilicet beatitudinem. Consequentiã est evidens, Antecedens autem probatur ex D. Thoma 1. parte quæst. 104. art. 4. ad finem corporis, ubi ait: *aliquis aliquid in nihilum, non pertinet ad gratiæ manifestationem, cum magis per hoc divina potentia & bonitas ostendatur, quòd res in esse conferret: unde simpliciter dicendum est, quòd nihil omnino in nihilum redigetur.* Ex quibus verbis sic probatur assumptum: Quia annihilatio non est actio, sed carentia actus conservantis, per quam bonitas & potentia divina manifestantur, infert D. Thomas annihilationem non pertinere ad manifestationem gratiæ Dei: Ergo similiter cum denegatio gratiæ efficacis non sit actio Dei, sed carentia actionis gratiam infundentis, per quam divina bonitas & potentia manifestantur, non pertinet ad divinæ gratiæ manifestationem, quæ est finis prædestinationis tenorum.

Respondeo negando Antecedens, ad cujus primam probationem, distinguo Consequens. Er-

go nequit ad finem prædestinationis conducere, per se & ex natura rei, concedo. Per accidens & ex divina misericordia, nego. Quæ solutio sumitur ex D. Thoma supra relato, qui docet excusationem, quæ denegationem gratiæ efficacis importat, per se ordinari ad damnationem; ex misericordia verò divina in electis ordinari ad salutationem; & in hoc maxime ostendi divinam omnipotentiam & misericordiam, quòd ea media quæ ex natura sua tendunt in damnationem, in bonum prædestinatorum convertat, & colligat ex spinis uvas, & ex tribulis ficos.

Ad secundam nego Antecedens, ad cujus probationem, concessio Antecedente, distinguo Consequens. Non pertinet ad divinæ gratiæ manifestationem, per se & ratione sui, concedo. Per accidens & ratione illius ad quod ordinatur, nego. Sicut enim licet annihilatio per se & ratione sui ad manifestationem divinæ gratiæ non conducatur, si tamen Deus illam ordinaret ad hoc ut homines à malo deterreret, vel ut illis manifestaret gratiam doni creationis, tunc per accidens, & ratione illius ad quod ordinaretur, Dei potentiam & bonitatem manifestaret. Ita etiam licet denegatio gratiæ in seipsa præcisè non manifestet gratiam & bonitatem Dei, illam tamen ostendit, quatenus ordinatur à Deo, ut ex illa peccator sumat occasionem majoris humilitatis, & perseverantiz in gratia.

S. IV.

Aliud argumentum solvitur.

Objicies ultimò: Si permissio peccati in electis esset effectus prædestinationis, maxime quia illa est volita & prædefinita à Deo ex intentione penitentiz, ratione cujus potest conducere in vitam æternam: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Major docetur communiter à Thomistis: Minor verò in qua est difficultas, probatur primò. Ex intentione sanitatis morbum permittere, non est prudentis & sapientis provisoris, sed crudelis medici: At peccatum morbus est, penitentia sanandus: Ergo repugnat Deum ex intentione penitentiz peccatum permittere.

Secundò, intentio penitentiz necessariò supponit prævisionem peccati, & consequenter ejus permissionem: Ergo permissio peccati nequit esse volita, & prædefinita à Deo ex amore & intentione penitentiz. Consequentiã videtur manifesta, Antecedens probatur. Penitentia non est de primaria intentione Dei, sed bonum occasionatum, ut docet Damascenus lib. 2. fidei cap. 29. & alij Patres frequenter: At bonum occasionatum, cum non ametur nisi occasione mali, illius prævisionem necessariò supponit: Ergo intentio penitentiz necessariò supponit prævisionem peccati.

Confirmatur: Quia Christus Dominus prædestinatus fuit ut Redemptor, & consequenter ex intentione redimendi à peccatis, ejus prædestinatio supponit originalem culpam prævisam, ut contra Scotum docent nostri Thomistæ 3. parte quæst. 1. art. 3. At penitentia eligitur ut destructiva peccati: Ergo illius prævisionem supponit.

Tertiò, intentio efficax penitentiz ante prævisum peccatum, est amor virtualis peccati: At repugnat Deo virtualis, sicut & formalis amor peccati: Ergo & penitentiam intendere ante peccatum prævisum, Minor patet: Major autem

In qua est difficultas probatur. Intentio efficax finis, est virtualis amor omnium quæ sunt necessaria ad existentiam illius. At peccati existentia necessaria est ut pœnitentia existat. Ergo intentio pœnitentiæ ante prævisum peccatum, est virtualis amor existentia peccati.

118. Confirmatur: Ex vi intentionis efficacis pœnitentiæ, constituitur peccatum futurum: Sed futurum peccati ex vi intentionis pœnitentiæ haberi non potest, nisi talis intentio sit virtualis amor illius: Ergo idem quod prius.

119. Propter hæc argumenta, Suarez, etsi concedat cum Thomistis, permissionem peccati in electis esse prædestinationis effectum, docet tamen illam non esse volitam à Deo ex prælecta pœnitentiâ, sed solum ex præintenta humilitate, vel patientia. Quia, inquit, pœnitentiâ alter respicit peccatum à humilitas vel patientia. Humilitas enim non respicit peccatum directè ut malum culpæ est, & aversivum à Deo, sed solum quatenus in eo relucet propria fragilitas & miseria, quæ ex suspensione divini auxilij accedit, licet non sine peccato & malitia. Patientia vero respicit injuriam, quatenus malum vexationis infert patienti, non quatenus causat aversionem à Deo: unde non est necesse, quod Deus intendens humilitatem vel patientiam in electis, velit peccatum in ratione culpæ & malitiæ. Pœnitentiâ autem directè respicit ipsam malitiam & aversionem à Deo, ut materiam expiendam, & datur in remedium ipsius peccati, ut peccatum est, unde non potest esse de primaria sed tantum de secundaria intentione Dei, nec ab illo intendi, nisi post culpam prævisam.

120. Histamen non obstantibus, veritatem, & probabiliorē existimo sententiam Gonzales Joannis à S. Thoma, aliorumque Thomistarum, docentium permissionem peccati esse effectum prædestinationis, ex prælecta pœnitentiâ, & non solum ex præintenta humilitate, vel patientia, à Deo præparatum. Itz colligitur ex D. Thoma loco supra relato, ubi ait: *quod ex divina misericordia vel providentiâ ordinatur permissio peccati ad sanationem, in quantum Deus permittit aliquos cadere in peccatum, ut peccatum suum agnoscentes humiliantur & convertantur.* Conversio autem in peccatore, idem est quod pœnitentiâ: si ergo æquiparat D. Thomas in permissione peccati, ordinationem ejus ad humilitatem & ad conversionem peccatoris, non minus ex motivo pœnitentiæ, quam ex motivo humilitatis, potest Deus velle, & de facto vult in electis permissionem peccati. Adde quod, permissio peccati potest esse à Deo volita ex intentione humilitatis, quia ad illam conducit: At etiam conducit ad bonum pœnitentiæ; Ergo similiter potest ex ejus intentione à Deo præparari. Unde ad argumentum in contrarium.

121. Respondeo, concessa Majori, negando Minorem. Ad cujus primam probationem dicendum est, quod licet non sit prudentis medici ex intentione solius sanantis morbum permittere, bene tamen ex intentione robustioris sanitatis, vel perseverantiæ in sanitate, & ita Deus potest ex intentione uberius gratiæ, & charitatis intentionis ac ferventioris, in prædestinatis peccatum aliquando permittere.

122. Ad secundam probationem ejusdem Minoris, respondent aliqui cum Joanne à S. Thoma, in pœnitentiâ duplex bonum considerari: bonum scilicet destructionis peccati, & bonum manife-

stationis virtutis reparandi à peccatis, quæ pœnitentiâ gaudet. Hac distinctione suppositâ, asserunt primum bonum intendi non posse sine prævisione peccati, & occasione illius; secundum autem bonum esse posse de primaria intentione, & ante prævisionem peccati intendi. Unde sicut medicus intendere potest ante morbum prævisum, ostendere virtutem alicujus medicamenti, & ex hac intentione morbum permittere, non autem potest primo intendere bonam curationem, nisi prævisio morbo, & imprudenter morbum causaret, ex intentione sola liberandi ab illo. Ita Deus potest primo intendere manifestare virtutem reparativam quæ pœnitentiâ gaudet, & ex hac intentione peccata permittere, & illis prævisis velle pœnitentiâ ut destructivam peccati.

Secundo solutio & doctrina, quamvis subtilis & acuta, patitur difficilem instantiam; Intentio enim manifestandi virtutem pœnitentiæ, amorem illius secundum suam essentiam debet imponere, sicut intentio manifestandi virtutem tributorem, ex illorum amore procedit in Deo. At essentia virtutis pœnitentiæ est esse destructivam peccati: Ergo si prout destructivam peccati non potest intendi ante prævisionem illius, nec bonum manifestationis virtutis reparativæ peccati quæ pœnitentiâ gaudet, poterit ante illius prævisionem intendi. Unde

Secundo respondent alij: Pœnitentiâ potest considerari tripliciter: scilicet ut destructivam peccati, ut manifestantem omnipotentiam Dei, quam maxime parcendo & miserando manifestat, ut cauit Ecclesiâ; & denique ut utilem ad uberius gratiæ consecutionem, & ad perseverantiam finalem. Dicunt ergo, quod quantum intentio pœnitentiæ, prout prædictè est destructivam peccati, ejus prævisionem supponat, & sit bonum occasionatum, secus tamen si illa consideretur ut utilis ad manifestationem omnipotentiam Dei, vel ad uberius gratiam, & perseverantiam finalem. Unde sub his duabus considerationibus & formalitatibus, potest à Deo intendi & prædestinari ante prævisionem peccati.

Sed hæc etiam solutio difficultate non caret. Nam ut supra dicebamus, pœnitentiâ essentialiter habet quod sit destructivam peccati, unde cum illa non possit intendi & amari à Deo, nisi ametur secundum suam essentiam, non potest ab illo intendi nec diligi, nisi intendatur & ametur ut destructivam peccati. Adde quod, pœnitentiâ equaliter conducit ad manifestationem divini omnipotentiam, vel ad uberius gratiæ consecutionem, nisi quatenus est destructivam peccati, & ita ejus utilitas ad prædictos fines, supra vim destructivam peccati fundatur: Ergo impossibile est quod ametur & intendatur, prout est utilis ad illos fines, nisi etiam ametur & intendatur ut destructivam peccati, & consequenter nisi ejus prælectionem & permissionem aliquo modo supponat.

Hic ergo solutionibus prætermisissis, & in illa probabilitate relictis: facilius ut existimo, & conformius ad principia supra statuta solvitur argumentum, distinguendo Antecedens. Intentio pœnitentiæ necessario supponit prævisionem peccati, & consequenter ejus permissionem, in genere causæ materialis, vel occasionalis, concedo Antecedens. In genere causæ finalis, nego Antecedens. Ad cujus probationem, similiter distinguo Minorem. Bonum occasionatum manifestandi prævisionem supponit, in genere causæ materi-

in, vel occasionalis, concedo Minorem. In genere causæ finalis, nego Minorem.

Ex quo etiam patet responsio ad confirmationem. Nam quia Christus Dominus prædestinationem non sinit, & Incarnatio facta ex intentione redimenti genus humanum, solum sequitur Christi prædestinationem, & Incarnationis decretum, supponere præsentiam peccati originalis in genere causæ materialis & occasionalis, cum quo bene fiat quod illam præcedant in genere causæ finalis, quia ad gloriam Christi tantum ad suum ordinatur omnis nostra redemptio. Solutio patet ex dictis articulo præcedenti, ubi ostendimus, substantiam prædestinati esse prioris intentione gloriæ in genere causæ materialis, nihilominus illâ posteriori in genere causæ finalis. Idem cum proportione dicendum est de prævisione & permissione peccati, respectu intentionis penitentiae: cum hoc discrimine, quod substantia prædestinati est prior intentione gloriæ in genere causæ materialis subiectivæ, quia gloria, cum sit forma quædam accidentalis, debet in substantia prædestinati, vel in eius potentia recipi. Peccatum vero præcedit intentionem penitentiae in genere causæ materialis destruentis, quia peccata sunt materia destruenda per penitentiam, sicut substantia panis est materia Eucharistiæ, destruenda per consecrationem.

Ad tertiam probationem Minoris principalis, nego Majorem. Ad cujus probationem, distinguo Majorem. Intentio efficax finis, est virtus amor omnium quæ sunt necessaria ad existentiam illius, ut amata ab intendente finem, concedo Majorem. Quæ sunt necessaria, solum ut permissa ab intendente finem, nego Majorem, & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam. Quia existentia peccati, ad penitentiam non est necessaria ut amata à Deo, sed solum ut ab illo permilla. Unde

Ad confirmationem nego Majorem: Nam quando ea quæ requiruntur ad existentiam finis, non sunt causabilia ab intendente finem, ex vi intentionis non constituuntur futura physice vel casualiter, sed logice tantum & illative: id est, bene valet hæc illatio: Est efficax intentio finis: Ergo ea quæ requiruntur ad ejus existentiam, erunt. Unde quia peccatum non causatur à Deo intendente penitentiam, sed solum ab illo permittitur, hinc fit quod ex vi talis intentionis non constituitur physice futurum peccatum, sed tantum permisso illius, ex cujus futuritione evidenter inferitur quod peccatum erit: sicut ex cessatione divini concursus conservantis creaturas, recte inferitur quod illæ in nihilum decident: juxta illud Prophetæ Psalm. 103. *Avertente autem iram turbabuntur: auferes spiritum eorum & desipient, & in pulverem suum revertentur.* Vel sicut ex subtractione salis inferitur corruptio carniæ, & extirpatione columnæ lapidem sustentantis, cadit illius: ut in Tractatu de scientia Dei declaravimus.

Dicit, In intentione efficaci penitentiae cognoscitur à Deo peccatum futurum: At nihil ut futurum cognoscitur, nisi in causa determinata ad dandam illi existentiam, ut in Tractatu de scientia Dei fuse ostendimus: Ergo intentio illa determinat causam existentiam peccati, & consequenter dat illi futuritionem physicam.

Respondeo præmissa, Majori, distinguendo Minorem. Nihil ut futurum cognoscitur, nisi in

A causa determinata, determinatione dante existentiam, nego Minorem. Dante vel inferente, concedo minorem, & nego Consequentiam. Itaque ut in aliquo decreto futurum cognoscatur, sufficit vel quod determinet causam, vel quod inferat causam determinationem; & quia intentio efficax penitentiae causat peccati permissionem, ex qua licet non causetur peccatum, evidenter tamen inferitur voluntatem creatam ex propria malitia & defectibilitate se determinaturam ad illud; consequens fit quod in decreto intentio penitentiae, & permissivo peccati, cognoscatur peccatum ut futurum infallibiliter.

Quæres pro complemento hujus disputationis, an omnia dona gratiæ quæ Deus confert electis, sint effectus prædestinationis eliciti? 132.

Respondeo solum gloriam & perseverantiam finalem, esse effectus elicitos prædestinationis, cætera autem dona quæ electis conferuntur, esse effectus ab illa imperatos, proportionatos tamen, & à providentia generali ordinis supernaturalis elicitos.

Probatur breviter: Id est effectus prædestinationis elicitus, quod per se petit prædestinationem pro causa ordinante; sicut ille solus actus elicitur ab aliqua virtute, qui per se petit ab illa procedere: At nullum ex donis gratiæ, præter finalem perseverantiam, & gloriam, petit per se prædestinationem pro causa ordinante, cum omnia præter illa possint reprobis concedi, & de facto concedantur multoties. Ergo nullum est ex donis gratiæ (exceptis perseverantiâ finali & glorificatione) qui sit effectus prædestinationis elicitus. 133.

Dices primò: Multa auxilia præparat Deus electis, quæ non præpararet, nisi electi essent: Ergo hæc auxilia sunt, quoad substantiam, effectus prædestinationis eliciti. Antecedens est certum. Consequentia verò probatur. Providentia generalis ordinis supernaturalis, est communis prædestinatis & reprobis: At hujusmodi auxilia communia illis non sunt: Ergo non sunt effectus eliciti providentiæ communis, sed tantum providentiæ specialis, quæ prædestinatio est. 134.

Respondeo concessio Antecedente, negando Consequentiam. Ex eo enim quod Deus multa auxilia præparat electis, quæ non præpararet, si electi non essent, solum colligitur hæc auxilia esse effectus prædestinationis, ut imperantis providentiæ generali ordinis supernaturalis, & sibi illam subordinatis. Sicut ex eo quod multos actus virtutum moralium eliciunt amici Dei, quos non elicerent si Deum non diligerent, non sequitur tales actus esse à charitate elicitos, sed tantum charitatem imperare virtutibus moralibus, ut prædictos actus eliciant. Ad probationem autem illius Consequentiae, distinguo Majorem. Providentia generalis ordinis supernaturalis, communis est prædestinatis & reprobis, quoad omnes effectus, nego majorem: quoad aliquos, concedo Majorem, & concessio Minori, nego consequentiam. 135.

Dices secundò: Auxilia supernaturalia sunt effectus proportionati cum fine prædestinationis: Ergo sunt ab illa eliciti, & non tantum imperati. 136.

Sed nego Consequentiam, quia aliud est esse effectum prædestinationis elicitem, & aliud proportionatum, licet plures docti Theologi utrumque confundant. Nam ut aliquid sit effectus prædestinationis elicitus, debet immediate ab illa pro-

procedere, & eam pro causâ ordinante exposcere; ut autem sit illi proportionatus, satis est quod sit in eodem ordine cum fine prædestinationis, quamvis à providentiâ supernaturali & generali petat immediatè procedere; ut patet in actibus virtutum moralium supernaturalium, qui proportionati sunt cum fine charitatis, & tamen non elicitive, sed imperativè tantum ab illa procedunt. Sicut ergo, ut in eodem persistamus exemplo, actus istarum virtutum à charitate imperantur, & etiam actus virtutum acquiritarum; cum hoc tamen discrimine, quod illi ratione sui proportionati sunt cum imperio charitatis, utpote in eodem ordine supernaturali existentes, actus autè naturales sunt impropportionati, quia in inferiori ordine constituti. Ita in præfenti dicimus, dona naturalia & supernaturalia, præter finalem perseverentiam & gloriam, esse effectus prædestinationis imperatos: cum hæc tamen differencia, quod primi sunt impropportionati, utpote ordinis inferioris; alij verò proportionati, quia sunt in eodem ordine cum fine prædestinationis.

DISPUTATIO IV.

De certitudine prædestinationis.

Circa certitudinem prædestinationis quatuor hæc occurrunt discutienda. Primum, an prædestinatio sit certa non solum certitudine præscientiæ, sed etiam certitudine causalitatis mediatorum? Secundum, an illa possit esse omnimodò certa quoad hos? Id est, an possimus in hac vita, seclusâ speciali Dei revelatione, habere certitudinem infallibilem nostræ prædestinationis & salutis? Tertium, an saltem dentur aliqua signa illius? Quartum, an numerus electorum excedat numerum reproborum?

ARTICULUS PRIMUS.

An prædestinatio sit certa, non solum certitudine præscientiæ, sed etiam certitudine causalitatis mediatorum?

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententiæ.

1. **S**uppono primò: Prædestinationem esse ita certam & infallibilem respectu consecutionis finis, ut nullus sit electus qui pereat, vel perierit, aut etiam qui perire possit, saltem potentiâ consequenti, & in sensu composito.

Probat hæc suppositio ex Scriptura, & SS. Patribus. Dicitur enim Joann. 6. *Omne quod dat mihi Pater, non perdam ex eo.* Et cap. 10. *Nemo rapiet oves meas (id est prædestinatos) de manu mea.* Unde Augustinus de corrept. & gratia cap. 7. loquens de electis, ait. *Horum si quisquam perit, salitur Deus, sed nemo eorum perit, quia non fallitur Deus.* Horum si quisque perit, vitio humano vincitur Deus sed nemo eorum perit, quia nullâ re vincitur Deus. Et Fulgentius de fide ad Petrum cap. 35. *Firmiter crede, & nullatenus dubites, omnes quos vasa misericor-*

A dia Deus fecit gratiâ bonitate ante mundi constitutionem, in adoptionem filiorum Dei prædestinatos esse à Deo, neque perire posse aliquem eorum quos Deus prædestinavit ad regnum, neque quemquam eorum quos non prædestinavit ad vitam nullâ ratione posse salvari. Ratio etiam id suadet: ut enim supra ostendimus ex D. Thoma quæst. 6. de veritate art. 1. *Providentiâ ordinem ad finem respicit, sed prædestinationem etiam exitum vel eventum ordinis: unde licet providentiâ non consequatur semper & infallibiliter finem rei provizæ, bene tamen prædestinatio.*

B Suppono secundò ex eodem Angelico Preceptore ibidem art. 3. duplicem esse certitudinem: unam cognitionis, quando scilicet cognitio non declinat in aliquo ab eo quod in re invenitur, sed hoc modo existimat de re sicut est: alterâ causalitatis, seu ordinis causæ ad effectum, quando videlicet causa infallibiliter effectum producit, & habet nexum cum eo indissolubilem. Quæritur ergo, an prædestinatio utroque gaudeat certitudine, vel tantum sit certa certitudine cognitionis, seu præscientiæ?

Primus modus dicendi est Molina, qui totam divinæ prædestinationis certitudinem reducit ad infallibilitatem divinæ præscientiæ: que ante omne decretum quo tangat & determinet voluntatis nostræ indifferentiam, sicut ad quid illa, in his vel illis occasionibus & circumstantiis, se determinabit; & hæc determinatione scitæ & præsuppositâ, decreto suo subscribit, & statim hominem ponere in illis occasionibus & circumstantiis in quibus præcivit consenturum. Ita docet præfatus Author variis suæ doctrinæ locis, præsertim hæc art. 7. disp. 1. membro 11. *nos verò, ubi inquit: Collocantes præterea certitudinem totam divinæ prædestinationis, non in decreto que Deus ei quem prædestinat providere statuit de metu quibuslibet fortuitæ seu perventuræ in vitam æternam prævidetur, neque etiam in ratione ipsa providendi, sed in præscientiâ quâ id prævidebat, ratione cuius tale decretum prævidetur.*

D *fortia sunt ratione prædestinationis. Ecce quomodo reducit Molina certitudinem prædestinationis, quâ differet prædestinatus à non prædestinato, & ob quâ providentiâ divinâ rationem prædestinationis sortitur, nō ad decretum, seu ordinationem divinam, sed ad præscientiâ illâ futuri consensūs voluntatis humanæ exploratæ, quam scientiam mediam appellat. Unde in eadem quæst. art. 6. in parvo commentario illius, affirmat Prædestinationem esse certam, in eam tamen voluntatem esse certitudinem, quam divinâ præscientiâ, quâ Deus prævidet per mediâ, per quâ unusquisque prædestinatus est, perventurum cum in vitam æternam.*

Secunda sententiâ huic directè opposita, agnoscit in prædestinatione, non solum certitudinem cognitionis & præscientiæ, sed etiam ordinis & causalitatis, fundatam in vi & efficacia intrinseca divinorum decretorum & auxiliorum, quibus Deus illas & incolumi arbitrij libertatis, hominum voluntates movet & applicat ad volendum quod ipse vult, ubi, quando, & quomodo ille vult, ut Augustinus docet in Enchir. cap. 98. & causat voluntatis nostræ consensum & determinationem. Hanc viam sequuntur Thomistæ, alique scientiæ mediæ impugnatores.

**